

Kázání na Skalce David a Jónatan (Hospodin dal, 1.Samuel 20), 15.1.2012

Hospodin dal přátelství, odvážnou ženu, Izraelského krále a Davidovi pokoj

Nacházíme se v druhé části našeho seriálu o Davidovi. Minulý týden mluvil Jirka o poražení Golijáše. Zjistili jsme, že Bůh může jednat úplně jinak, než bychom očekávali. Místo, aby si použil k vítězství nad nepřítelem zkušeného velitele, použil si Davida, mladíčka, který pásal ovce. Proč? Protože David věřil Bohu a byl rozčilen když viděl Golijáše urážet jméno Boží. Toužil po tom, aby jméno Boží bylo vyvýšeno a Bůh byl oslaven, ne člověk. Od doby, kdy David porazil Golijáše uplynul nějaký čas a David se dostal do významného postavení v Izraelské armádě. Byl významným vojevůdcem. Saul, izraelský král, byl nemocný. Bible říká, že od něj Bůh odňal Ducha Božího. Jediný způsob, jakým Bůh komunikoval se Saulem byl, že si používal Davida k dosažení vítězství nad úhlavním nepřítelem Izraele. Tím byli Pelištejci. David také Saule léčil hrou na hudební nástroj. Čím více si ale Bůh používal Davida, tím více Saul Davida nenáviděl. Saul se pokusil Davida zabít, ale neuspěl. David bude nucen před Saulem utíkat. Saul bude Davida pronásledovat a usilovat o jeho život. Co je ale zajímavé? David v tom všem zůstane Bohu věrný. David si uvědomuje, že Saul je Bohem vyvoleným králem a dokud sám Bůh nerozhodne jinak, Saul stále je Izraelským králem. A tak nebude brát spravedlnost do vlastních rukou a nepodnikne nic, čím by Saule ohrozil. Ani na životě ani na jeho postavení velitele armády a krále.

Dnes se budeme zabývat přátelstvím Davida a Jónatana. Jónatan je poměrně časté jméno v Bibli, vyskytuje se dohromady 17x, ale dnes Jónatanem myslíme syna Saule. Dokážete si jistě představit, že to muselo v Saulově rodině působit problémy. Otec nenávidí Davida, David pro Saule v jeho očích představuje ohrožení. Má paranoidní představy, že David usiluje o jeho život a že mu chce ukrást království. Jónatan byl spravedlivý člověk. Už dříve se dozvídáme, že porazil Pelištejce navzdory silné přesile. Dosáhl vítězství ze stejného důvodu proč David porazil Pelištejce. Jónatan i David důvěřovali Bohu. Důvěřovali Bohu, že si je může použít k záchraně Izraele. Oba usilovali o to, aby Bůh a jeho jméno bylo vyvýšeno a oslaveno. Nešlo jim o pozici ani o status ani o to, aby byli za každou cenu králem. Okolnosti ale ukazovali jiným směrem. Podle Boží vůle byl David vyvolen a pomazán dalším králem nad Izraelem. A Jónatan to jistě věděl. Podle lidského soudu ale měl být dalším králem Jónatan. Vždyť on byl synem a nástupcem Saule.

Saule nezajímala Boží vůle ani oslavení Boha, ale usiloval o prosazení vlastního záměru. Saul byl lidským králem každým coulem. Byl velmi schopný generál, ale pokud šlo o víru v Boha, Bůh pro něho byl politickým nástrojem a snažil se Boha manipulovat tak, jak se mu to hodilo. Zatímco David i Jónatan byli skutečně srdcem u Boha a šlo jim o Boží vůli.

Zajímavý je význam Jónatanova jména. Ve starých kulturách jméno člověka neslo životní směr a jeho smysl v Božím plánu. Jónatan znamená „Hospodin dal“. To bude vodítkem tohoto kázání. Nesmíme ale etymologii jmen příliš přeceňovat, tak se budeme zabývat příběhem v Božím slově jako takovým, ale výraz „Hospodin dal“ bude pro nás takovou pomůckou a pokud si děláte poznámky, můžete si tak nadepsat toto kázání. Hospodin dal.

Co všechno Hospodin dal Davidovi?

Předně Hospodin dal Davidovi svoji ochranu proti Saulovi. Bůh chránil Davida před Saulem. Saul byl mocným králem a kdyby mohl, jistě by Davida nechal zabít. Vždyť se o to několikrát pokusil. A v biblickém vyprávění se o to pokouší intenzivně dál. Hodil po něm oštěp a několikrát minul. Nechal jej přenést nemocného na nosítku a chtěl jej usmrtit zatímco nemocný spal. To se mu nepodařilo, protože v posteli našel místo Davida svého domácího bůžka. Myslím, že musel být pěkně naštvaný. Vtip tady spočívá v tom, že jeho vlastní dcera Míkal Davida chránila. A to se dostáváme k dalšímu bodu, co Hospodin Davidovi dal. A tím je Davidova věrná pohanka. Bůh dal Davidovi věrnou ženu, která milovala svého manžela Davida natolik, že lhala svému otci, aby Davida ochránila. Věrná pohanka Míkal. Ta umožnila Davidovi uniknout před jistou smrtí. Dalším člověkem, kterého Hospodin Davidovi dal, byl Jónatan. Jónatan, aby toho nebylo málo, byl synem Saule. Takže obě Saulovi děti chránili a byli loajální k Davidovi. To muselo být pro Saule strašné. Jeho úhlavní nepřítel. Boží nástroj, který znamenal praktickou devastaci jeho ambicí a politiky byl podporován jeho vlastní krví! Jeho dcerou a synem. To je opět důkaz Božího zvláštního a také humorného působení. O Jónatanovi budu mluvit za chvíli podrobněji. Tedy Hospodin dal Davidovi Boží dar. A to hned několik. A to ještě není všechno. Hospodin dal Davidovi dar Ducha Božího. Dal mu svého Ducha, dar pokoje, doprostřed nepokoje. Dal mu pokoj a klid do srdce, když prchal před Saulem, který chtěl Davida zabít. To je dar, který Hospodin dal. Tedy z Boží milosti David věřil, že jednou jeho pronásledování a utíkání skončí.

Věřil, že Bůh Davida skutečně učiní králem nad Izraelem, jak to slíbil, na to si ale musel ještě dost dlouho počkat. Jak jsme již řekli, David je příklad muže, který nespíchal. Nespíchal na trůn. Nechtěl Saule zabít a vzít si moc násilím. To se projevuje v příběhu i dále, když má David Saulův život ve svých rukou, ale David si Saulův život nevezme. Nechá politiku na Bohu a na Hospodinově prozřetelnosti a nekonečné moudrosti.

Ještě udělejme jednu důležitou poznámku. Přátelé, příběh mluví k nám. Jsme-li v Kristu, můžeme se najít v jednání Davida, Jónatana, ale i Saule.

Snažíte se o prosazení svého záměru v životě? Snažíte se v síle svých ambicí prosadit? Nebo necháváte politiku vnějších okolností na Bohu a jemu důvěřujete se svým životem? Nemluvím tady o pasivitě. Jako lidé můžeme hrát velmi aktivní roli v Božím království a v Božím záměru být důležitými hráči jako byl David. Věřím, že každý z nás může mít kousek Davida a Jónatana v sobě a hraje velmi důležitou roli v Božím plánu.

Určitě znáte situaci, když jste pronásledováni okolnostmi a něco nebo někdo si na vás brousí zuby. To je velmi reálná životní praxe. Ve

skutečnosti je to ten zlý, který si na nás brousí zuby a je tím, kdo nás pronásleduje a usiluje o to, aby Boží plán pro náš život selhal. Když ale víme, že nám Hospodin dal takový dar... A to hned několik důležitých darů. A to přítel a přátele. Přátelé, Kristus je naším přitelem. Písmo mluví jasně. V Janově evangeliu, 15. kapitole nás Kristus nazývá svými přátely.

Nenazývám vás již svými služebníky, Ježíš říká, ale svými přátely. To znamená, že máme toho nejmocnějšího spojence všech dob. Je to sám Ježíš Kristus, Boží Syn. Tedy sám Bůh je na naší straně. Stejně jako byl na straně Davida. Dalším darem, který nám Hospodin dal jsou přátelé. Ve společenství Kristova těla máme bratry a sestry, kteří jsou těmi, kdo nám pomáhají. Jsou naší duchovní rodinou. Příběh z Bible nás vlastně učí, že duchovní pouto mezi věřícími je ještě důležitější než to pokrevní.

Stejná věc je řečena i v přísloví 18,24. Přítel je bližší než bratr. Takový přítel jako je David pro Jónatana nebo Jónatan pro Davida je nade všechna rodinná pouta.

Neříkám, že pokrevní pouta nejsou důležitá. Bible považuje pokrevní rodinu za velmi důležitou. Říká, že je naší povinností se o rodinu starat a materiálně ji zabezpečovat. Máme svou rodinu milovat. Modlit se za ni. A mnoho dalších věcí. Ale je zřejmé, že duchovní rodina je nakonec to, na čem po Bohu záleží nejvíc. To je to, co po nás zůstane, až z tohoto světa odejdeme. Fyzická rodina je omezena v čase našeho života, ale duchovní rodina, Kristova církev, je věčná. Kdo bude v nebi oslavovat Boha? Je to jeho společenství vykoupených v Kristu.

Tedy je to duchovní rodina. Je dobré to dobře promyslet a vysvětlit. (Pauza) Je to vidět dobře právě na Davidovi a Jónatanovi, Davidově nejlepším příteli. Jónatanovi šlo více o věrnost Bohu než o loajalitu k otci. Jónatanův otec chtěl Davida zabít. Ale Bůh měl jiný plán. Jónatan si uvědomoval, že David bude příštím králem. Uvědomoval si, že poslušnost Bohu je důležitější než krýt tátu v jeho špinavém podniku. Uvědomoval si, že přátelství s Davidem je to, na čem záleží a co stojí za to posilovat. Uvidíme ale, že to bude velmi těžká zkouška, která projde ohněm. Nebo si to můžeme uvědomit na Míkal. Míkal riskovala svůj život, aby chránila Davida. Saul nebyl hloupý, ale paranoidní. Uvědomoval si, co se děje. Uvědomoval si, že Jónatan i Míkal Davida kryjí. Míkal ale milovala svého manžela, a tak lhala svému otci, aby Davida zachránila. Neříkám, že lež je správná, ale spíše to ukazuje na věrnost Míkal a důležitost duchovního pouta. Pokud byste mi stále nevěřili, stejná myšlenka je obsažena v novém zákoně. Když za Ježíšem přichází jeho maminka, bratři a chtějí jej odvést domů. Snad proto, že si mysleli, že se zbláznil. Ježíš řekne svým učedníkům: vy jste má rodina – má matka a sourozenci. Tedy není tím myšleno to, že rodina není důležitá, ale právě naopak. Rodina je natolik důležitá, že duchovní rodina je ještě důležitější než tak pokrevní. Pouto mezi námi můžeme prožít i ve společném slavení večeře Páně za chvíli. Pouto mezi Davidem a Jónatanem bylo velmi silné. Pojdme se proto již podívat na příběh ve 20. kapitole 1. knihy Samuelovy o přátelství mezi Davidem a Jónatanem.

1. Hospodin dal Davidovi nejlepšího přítele (Jonatána)

Příběh si můžem představit ve třech scénách.

A. Scéna 1 (1-24a) – David a Jónatan

David utíká před Saulem. Setkává se se svým nejlepším přítelem Jónatanem a postěžuje si mu. Saul mě pronásleduje a chce mě zabít.

Co jsem udělal? Vždyť proti němu nic nemám!

Jónatan odpoví Davidovi. Není to tak hrozné, jak si myslíš. Ale neboj, já vím o všem, co se šustne a kdyby Tě chtěl můj otec zabít, já bych o tom věděl.

David říká Jónatanovi: Vždyť Saul ví o našem přátelství! Zítra už nemusím být naživu.

Jónatan Davidovi řekne: Co pro Tebe mám udělat?

David dostal nápad, jak ukázat Jónatanovi, že je situace opravdu vážná. David požádá Jónatana, aby dal svému otci zkoušku. Když vše dopadne dobře, může se vrátit zpět. Kdyby v ní ale neobstál, musí David utéct.

Davidovi je zřejmé, jak je situace nebezpečná a že nemůže být Saulovi nablízku.

Izrael slavil svátek nového měsíce, novoluní a to byla příležitost se duchovně připravit na smíření s Bohem. Nepřátelství mezi Davidem a Saulem by tady mohlo skončit. David jako Saulův vojevůdce měl čestné místo u Saulova stolu spolu s Jónatanem. Bylo mu ale zřejmé, že kdyby přišel, už by živý neodešel. Proto vymyslel následující zkoušku. Chtěl prozkoumat Saulovu reakci na jeho nepřítomnost. Vymyslel záminku, proč nebude u stolu při svátku novoluní. Vymluvil se na to, že musí navštívit svou rodinu, aby se s nimi zúčastnil rodinné oběti. Tato oběť se konala jednou ročně na znamení smíření s Bohem.

David uzavřel s Jónatanem před Bohem smlouvu, která vyjadřovala loajalitu Davida k Jónatanovi, že až se stane králem, nenechá Jónatana ani jeho rodinu odstranit. To byl tehdejší zvyk. Když se král dostal na trůn, nechal zlikvidovat všechny odpůrce i jejich rodiny. Tato smlouva měla zaručovat bezpečnost. Na druhou stranu Jónatan slíbil, že kdyby David utíkal pryč, že proti němu nebude bojovat a že pokud bude záležet na něm, nenechá ani Davida ani jeho rodinu usmrtit. Kromě těchto praktických důsledků smlouva vyjadřovala hlubokou důvěru, přátelství a vzájemnou loajalitu a spojenectví Davida a jeho přítele Jónatana.

Jónatan souhlasil a David se zeptal: jak se dozvím, jestli se Saul rozčílil? Jónatan dostal nápad a odchází na pole.

Jónatan říká, že pokud jeho otec zareaguje klidně, nebude posílat žádného posla. Naopak mu dá vědět v případě, že bude chtít jeho otec Davida zabít. Stejně jako v 8. verši, i v 16. se oba zavážou smlouvou, že vše učiní tak, jak slíbili a že si zůstanou věrni. Toto mohlo být v krajním případě jejich poslední setkání. Davidovi možná docházelo, že brzy se bude muset s Jónatanem rozloučit.

Domluvili si místo schůzky. Místo posledního setkání neslo symbolicky název kámen loučení (v19 Ezel spekulace). Pokud by se zde setkali, znamenalo by to, že David skutečně musí pryč. Znamením, podle kterého měl David poznat Saulovu reakci, byly šípy. Jónatan by vystřelil tři šípy přes chlapce v případě, že by se Saul rozčílil a David musel pryč. Ve 23. verši je znovu připomenutá smlouva mezi Jónatanem a Davidem. Tedy třikrát je nám v textu řečeno, že vztah přátelství mezi Jónatanem a Davidem je důležitý. David se ukryl v poli a čekal.

B. Scéna 2 (24b-35)– Jónatan a Saul

Nyní se dostáváme k druhé scéně, kdy probíhá svátek novoluní a Jónatan sedí u stolu se Saulem.

Král i ostatní si všimli, že David není přítomen. Prvního dne slavnosti si Saul myslel, že se David se někde rituálně očišťuje a že přijde druhého dne. Když ale ani druhý den nepřišel, začalo mu to být podezřelé a Saul se zeptal Jónatana, svého syna. Proč ani druhý den nepřišel David k hodu? Jónatan řekl Saulovi přesně to, co mu pověděl David. Musí se zúčastnit rodinné oběti a omluvil se mi, že musí do Betléma.

Saulovi v té chvíli bylo jasné, že je zle. Jeho plán byl v troskách. Měl v plánu Davida zabít, ale teď to nemůže provést. Vybuchnul hněvy a začal křičet na Jónatana. „Ty čubčí synu, kdo si myslíš, že jsi? Děláš mi ostudu. Dokud bude David naživu, nebudeš králem. David musí zemřít, přiveď ho okamžitě ke mně.“

Jónatan jako vždy Davida hájil: Proč ho chceš zabít? Co udělal? Saul svého syna prokrel a hodil po něm kopím, což možná symbolizovalo vydědění a zřeknutí se ho. Víme, že po smrti Saule na trůn nastoupil Íš-bošet, ten nebyl králův prvorozený. Na druhou stranu ale nemůžeme posoudit, zda by Jónatan nastoupil, protože byl v té době již mrtev.

Od této chvíle věděl Jónatan jistě nejen to, že jeho otec ví o jeho přátelství a oddanosti k Davidovi, ale že je pevně rozhodnutý zabít Davida. Věděl, že pokud by David neutekl, tak je synem smrti. Jónatan se rozčílil a odešel, ale musel dokončit sváteční oslavy, proto již nejedl a jen se trápil nad tím, že jeho otec potupil Davida, vyvoleného Božího krále a že usiluje o život jeho nejlepšímu příteli.

C. Scéna 3 (35-42)– Jónatan vychází na pole a k němu přichází David

Dostáváme se ke třetí scéně, kdy se loučí David s Jónatanem.

Jónatan jednal podle domluveného znamení s Davidem. Přestřelil svého služebníka a dal tím signál Davidovi, že je to tak, jak si myslel. Jeho otec skutečně chce Davida zabít a David musí utéct pryč.

Sešli se u domluveného kamene loučení a David poděkoval Jónatanovi za záchranu života a loučili se spolu. Byla to velmi dojemná scéna. Oba věděli, že se možná již nikdy znovu neshledají.

Vzpomínám si na emotivní loučení na biblické škole v Anglii. Na konci studia všichni odjížděli domů. Bylo tam mnoho zamilovaných párů a vzniklo mnoho přátelství. Bylo to velmi smutné, ale i krásné zároveň.

Všichni plakali, objímali se, předávali si psaníčka a dárky. Já jsem se také musel rozloučit s dobrými přátely, se kterými jsem budoval přátelství.

Moje zkušenost není ale ničím ve srovnání s loučením Davida a Jónatana. Jak jsem četl verš z přísloví. Skutečný přítel, kterého Hospodin dal, je lepší než pokrevní bratr. Na Davidovi a Jónatanovi je to rozhodně vidět. Oba přátelé si již počtvrté potvrdí vzájemnou smlouvu, kterou se před Bohem zavázali. Tato smlouva se vztahovala nejen na ně dva, ale i na jejich potomky. To že ji David dodržel je patrné z jeho pozdějšího jednání.

Shrnutí

Za prvé, Hospodin dal Davidovi nejlepšího přítele, který byl dokonce lepší než jeho 7 bratrů. Příběh mluví k nám a připomíná nám, jak je důležité přátelství. Pokud skutečně nalezneme přítele, je to velmi cenný poklad. Přátelé, nezapomeňme, že nás Bůh má natolik rád, že nám dává sám sebe jako nejlepšího přítele. Ježíš Kristus je tím přítelem, kterého nám Hospodin dal. Hospodin v něm dal ten největší dar, který kdy byl dán. Přítel Ježíš za Tebe trpěl, umřel a díky nejlepšímu příteli, kterého nám náš nebeský Otec dal, můžeme žít a nezemřít na věky.

2. Hospodin dal Izraeli zbožného krále Davida

Pamatujme na poučení z příběhu o Davidovi. David neřeší situaci svými lidskými či politickými prostředky. Trpělivě čeká na Boží řešení. Čeká, až Bůh svou moudrostí a prozřetelností uskuteční svůj plán záchrany Izraele od Pelištejců. Věděl, že jeho součástí je on sám, ale nechtěl situaci uspěchat. Věděl, že by to ničemu neprospělo. Podobně i my můžeme podlehnout netrpělivosti a snažíme se třeba i dobrý cíl uskutečnit silou muže či lidskými prostředky. Pamatujme na to, že Bůh sám uskuteční svůj plán.

Hospodin nám v Kristu dal nejlepšího přítele. Hospodin nám ale také Krista dal jako našeho nejlepšího krále. Ježíš nevládne jako často vládnout naši politici. Ježíš vládne moudře, spravedlivě a hlavně, vládne svou láskou a je pokorným králem. Vede nás k tomu, abychom milovali a byli pokorní. Spoléhejme tedy spíše na Boží cestu lásky než na naši cestu samospravedlnosti.

3. Hospodin dal Davidovi pokoj doprostřed nepokoje pronásledování Saulem

Saul od této chvíle rozhodně usiloval zabít Davida za každou cenu. Poslal proti němu celou svou armádu a několik let jej chtěl odstranit. Do této šílené situace Hospodin dal Davidovi svůj pokoj. Boží pokoj přesahuje pochopení tohoto světa. Bůh dává Davidovi svého Ducha pokoje. Tento

Duch z Davida chlapce učinil zralého muže bojovníka podle Božího srdce. Nebyl dokonalým, o tom se dovíme později, ale důvěřoval Bohu a šel za ním.

To samé platí i o nás. Nemusíme být dokonalí. Jsme často slabí a neustále upadáme do bláta hříchu a sobectví. Často máme strach ze zodpovědnosti a necháme se převálcovat složitými okolnostmi. Hospodin nám ale dal svého Svatého Ducha, který nám dává pokoj doprostřed nepokoje. Hospodin nám dává pokoj, který svět nemůže dát. Duch Svatý v nás činí pokoj uprostřed zkoušek a těžkých bojů.

Důvěřujme tedy Bohu, že On dovede náš boj až do cíle, jak to učinil s Davidem. Odevzdejme Bohu to, co nám brání k němu jít blíž. Dejme mu své hříchy, břemena a tíž a vezměme Kristův kříž. Odevzdejme svá srdce Ježíši Kristu, ať nás naplní svým pokojem. Amen.

Svatá večeře Páně na Skalce (kroužek, držíme se za ruce)

– **Teď budeme spolu slavit slavnost svaté večeře Páně. Osobně se můžeme setkat s Kristem v Duchu Svatém ve svátostech těla a krve Páně. Tělo a krev v chlebu a vínu vyjadřují naši víru, že Kristus za nás zemřel, jeho tělo bylo pro naše hříchy lámáno na kříži a Ježíš pro nás prolil svou svatou krev. Tato slavnost není pro dokonalé, ale právě naopak, pro nás slabé a hříšné, aby posílila naši víru. Je viditelným vyjádřením naší duchovní jednoty a vzájemné lásky. Není jen připomínkou či nějakým rituálem, ale je osobním setkáním s Pánem Ježíšem, proto ke slavnosti přistupujme ve víře.**

– **Agnus Dei.** Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi. Amen.

– **Vyznání vin:**

Ptám se vás, zda můžete každý sám za sebe vyznat, že jste zhřešili proti Pánu a Bohu a chcete mu svůj hřích vydat. **Pokud** můžete toto vyznat odpovězte: **VYZNÁVÁM.** ...I já tak vyznávám před Bohem i vámi.

Dále se vás ptám, zda věříte, že Pán Ježíš Kristus všechny naše hříchy vnesl na kříž, aby nás smířil s naším nebeským Otcem. On zemřel za všechny naše hříchy – za ten, ve kterém jsme se narodili, za ty které jsme spáchali dříve, než jsme jej poznali, i za ty, jichž jsme se dopustili v tomto novém životě, který jsme od něho přijali.

Pokud takto věříte, odpovězte: **VĚŘÍM.** ...I já tomu věřím.

Dále se vás ptám, zda se vám hřích zprotivil, zda jste rozhodnutí z milosti Boží hříchů zanechat, zda se svého hříchu odříkáte. **Pokud** ano, odpovězte: **ODŘÍKÁM.** ...I já se svých hříchů odříkám.

Na závěr se vás ptám, zda toužíte odevzdat sami sebe do vedení Ducha svatého, zda toužíte konat jeho vůli a okoušet jeho mocné působení ve vás i skrze vás. **Pokud** ano, odpovězte: **TOUŽÍM.** ...I já po tom toužím.

Kristus nám odpouští naše hříchy

Pokud jste takto vyznali své hříchy, takto věříte Ježíši Kristu, takto se odříkáte svých hříchů a takto toužíte po vedení Duchem svatým, tak vám s radostí zvěstuji, že jsou vám pro milost Kristovu vaše hříchy odpuštěny. On za nás vypil pohár Božího spravedlivého hněvu. Váš hřích je usmrcen, vaše vina přikryta. Je dokonáno! Amen.

– **Vyjádřeme naši vděčnost za to, co Bůh v Kristu pro nás učinil.**

– **Modlitba za chléb a víno (Mark a Larry)**

– **Slova ustanovení**

Pán Ježíš v tu noc, kdy byl zrazen, vzal chléb, vzdal díky a lámal se slovy: "Vezměte, jezte, to jest mé tělo, které se láme za vás. To čiňte na mou památku." Právě tak vzal po večeři kalich se slovy: "Tento kalich je nová smlouva, v mé krvi. Kdykoli z něj pijete, čiňte to na mou památku." Kdykoli jíte tento chléb a pijete tento kalich, zvěstujete smrt Páně, dokud nepřijde.

– **Pozvání:**

Jezme tedy a pijme s vírou, vždyť Ježíš říká: *Já jsem ten chléb života, kdo přichází ke mně, nebude hladovět, a kdo věří ve mne, nebude nikdy žíznit.* (J 6,35) Okusme a vizme, že je Bůh dobrý.

– **Vysluhování.** Obcházíme s pohárem, ták s chlebem putuje dokola.

– **Modlitba Páně.**